

Atskaite par dalību COPA-COGECA un Eiropas Komisijas

darba grupā Agrovide

14-15.11. 2013., Brisele

Kopsavilkums un ieteikumi par būtiskākajiem jautājumiem

KLP statuss

Komisijas ziņotāji uzskata, ka vides prasības un to kontrole lauksaimniekiem ir vienkāršotas. Tomēr kopējā bilde ir ļoti smagnēja un komplicēta. Zemniekam būs nepieciešams profesionāls atbalsts/konsultācija, kas palīdzēs saprast, fiksēt visas uz konkrēto saimniecību attiecināmās prasības, kā arī atrastu optimālākos risinājumus.

Jaunā KLP paredz ievērojami plašākus pienākumus konsultāciju dienestam, salīdzinot ar šo periodu. Būs jāmeklē risinājumi konsultantu kvalifikācijas nodrošināšanai. Lauku attīstības likumdošana atļauj atbalstīt konsultāciju sistēmu veidošanu un uzturēšanu. Latvijā vēlams izvērtēt esošos pakalpojumus lauksaimniekiem un plānot efektīvas, profesionālas un mērķtiecīgas konsultācijas. Iespējams, piesaistot ārvalstu ekspertus ar zināšanām un pieredzi konsultantu apmācībā.

Par ekoloģiskā fokusa teritorijām jautājums joprojām ļoti neskaidrs un netiek prezentēts, vairāk tiek uzklautas vēlmes un priekšlikumi. Sistēma šobrīd top ļoti sarežģīta. Sadarbībā ar ZM un LAD jāmeklē Latvijai vienkāršākais un efektīvākais ieviešanas mehānisms likumdošanas ietvaros, maksimāli saglabājot ražošanas iespējas (piem. proteīnaugu audzēšana lopbarībai)

Bioloģiskā daudzveidība

Komisija ir uzsākusi Ekosistēmu un pakalpojumu kartēšanu. Dalībvalstīm uz zinātniskiem pamatiem jāizdara šis novērtējums, lai varētu politiku izstrādāt. Metodiku komisija ir izstrādājusi. Rezultātus iekļaus uzskaites sistēmā. Pilotēšanas pasākumam (MAES thematic pilots) – valstis pieteicās brīvprātīgi. Kartēšanu/atlasu paredzēts pabeigt 2014.gada beigās. Nepieciešama aktīvāka sekošana bioloģiskās daudzveidības politikas procesiem no mūsu puses, lai varam labāk prezentēt savas bioloģiskas dzīvveidības bagātības, resursus. Lai nerodas nevajadzīgi pārsteigumi un prasības kādā brīdī.

Nitrātu direktīva

Nepieciešama aktīvāka rīcība, spēku koncentrēšana, jo DG Env prasības pret daudzām valstīm kļūst arvien stingrākas un nereālākas. Jāiesaistās COPAs Task Force „Water”, lai turpinātu sarunas par nitrātu direktīvu.

Jāaizpilda tabula par Nitrātu direktīvas ieviešanu valstī, tā jāpapildina ar Komisijas papildus izvirzītajām prasībām, argumentiem. Jātiekas grupā ar uzraugu pārstāvi un jādiskutē par uzstādītajām prasībām.

Integrētā Piesārņojuma Novēršanas Kontroles prasības (IPPC)

Tiek pārskatītas prasības. Iespējams iesniegt priekšlikumus. Putnkopības un cūkkopības

nozaru organizācijām vēlams sekot līdz, lai neparādās jaunas, Latvijas apstākļiem nereālas, obligātās prasības.

Eiropas Inovāciju Partnerība (EIP)

Šobrīd ieviešanas mehānisms joprojām nav skaidrs. Jāseko līdz, lai projektu tiešie partneri – saņēmēji var būt lauksaimnieki, partneri arī mazie pētniecības institūti, lai maksimāli tuvinātu programmu praktiskajām vajadzībām, mērķiem un izpildījumam.

Klimata un gaisa politika

Gan pasaules, gan Eiropas mērogā notiek vairāki paralēli procesi SEG izmešu politikas veidošanā, mazināšanā. Lauksaimniekiem iespējamās jaunas prasības, mērķi. Šobrīd nav skaidri risinājumi. Komisija uzskata, ka lauksaimniecībā vadībā (menedžmentā), darbu organizēšanā iespējams uzlabot situāciju, īpaši lopkopībā (piem. ēdināšanas posmā). Jāattīsta jauni politikas pasākumi iniciatīvu un tehnoloģiju pētniecībā, attīstīšanā un ieviešanā. Iespēja eksportēt tehnoloģijas un praksi ārpus ES.

Atkritumi, to politika

Konsultācijas gala dokuments saņemts. Lauksaimniecībā neļauj izmantot materiālus no piesārņotiem avotiem: sadzīves atkritumi, dūņas, mehāniski atdalīti materiāli.

Ja eksistē nacionālā likumdošana digestātam un dūņām, tā jāņem vērā.

Regulēts kā neapstrādātus mēslus var pārdot, nosakot minimālo marķēšanu.

Nākošais solis – izstrādās apvienoto pozīciju par mēslošanas līdzekļiem.

Nākošās sarunas 2014-15.g. Tad mēslošanas direktīva var virzīties uz priekšu.

Uzsākta diskusija par plastmasas atkritumu apsaimniekošanu laukos. Mums šis posms ir sakārtots.

Produkta dzīves cikls, tā novērtējuma ietekme uz lauksaimniecības sektoru.

(Environmental footprinting, consequences for farming and agriculture sector)

Šis ir salīdzinoši jauns pasākums. Tiek plānots izvērtēt visu ražošanas ciklu. Būs kā sadaļa zaļajam iepirkumam. Pamatojoties uz Īrijas, Somijas ieredzi šo iespējams attīstīt kā Latvijas produktu un tirgus aizsardzības pasākumu.

Izskatāmais jautājums:

Patreizējā situācija par KLP pēc 2013, par zaļināšanu (greening) un līdzīgu pasākumu īstenošanas noteikumiem, deleģētajiem aktiem.

Diskusijas darba grupā/ citu ES dalībvalstu viedoklis

COPA-COGECA dalīborganizācijas ir iesniegušas savus priekšlikumus un jautājumus par zaļināšanu, birojs tos tālāk nodod Eiropas Komisijai. Dažādu valstu idejas un priekšlikumi atšķiras.

DG pārstāvis ziņo par plānotajiem KLP pasākumiem saistībā ar vidi. Prezentācija pieejama Agri-Info. Attiecībā uz bioloģisko daudzveidību – vides organizācijas nav apmierinātas par viņu prasību iestrādāšanu.

DG ziņojums par KLP vienkāršošanu:

Vienotā sarakstā pēc hierarhijas ir harmonizētas Labas lauksaimniecības un vides prasības (GAEC) un Savstarpējās atbilstības (Cross Compliance) prasības. Atsevišķas prasības izņemtas: notekūdeņu dūņu direktīva; direktīvas par ziņošanu par 3 slimībām; atsevišķas prasības no Putnu direktīvas (Birds and Habitats Directive).

GAEC saraksts saīsināts – Nav vairs izvēles (optional) vai obligātās (compulsory) prasības – visas prasības tagad ir obligātās (compulsary).

Saite ar zaļošanu – atsevišķi GAEC standarti iestrādāti zaļošanā (augu seka, ganības).

Mazajiem lauksaimniekiem nebūs savstarpējās atbilstības kontroles, bet direktīvas tiem būs jāievēro vienalga.

Ūdens un augu aizsardzības līdzekļi

Brīdī, kad būs stājušās spēkā Ūdens ietvara direktīva (WFD) un Augu Aizsardzības līdzekļu direktīva, prasības tiks iekļautas savstarpējā atbilstībā. Šobrīd šos jautājumus sedz Nitrātu direktīva, GAEC ūdenim, AAL noteikumi (Pesticide Regulation) un Pārtikas likumdošanas prasības (Provisions under Food Law).

Konsultāciju pakalpojums

Konsultāciju pakalpojumi būs obligāti dalībvalstīs. Zemniekiem brīva iespēja šo pakalpojumu izmantošanā. Konsultāciju veids un izmaksas netiek regulētas. No 2015 konsultācijām jāsedz arī Ūdens ietvara direktīvu, AAL direktīvu, Zaļināšanas daļu tiešmaksājumus, lauku attīstības pasākumus saimniecības efektivitātes palielināšanai.

Ievērojami plašāki pienākumi konsultāciju dienestam, salīdzinot ar šo periodu. Jāmeklē risinājumi konsultantu kvalifikācijas nodrošināšanai. Lauku attīstības likumdošana atļauj atbalstīt konsultāciju sistēmu veidošanu un uzturēšanu.

Lauku attīstības plānu prasības videi (RD requirements for environment, Kryzstof Sulima)

Dubultu atbalstu nedrīkst saņemt. Zaļošanā ietvertās lietas jānoņem no LAP agrovides, ja maksājumi par ha (biol.lauks, NATURA 2000, WFD), tie jāmīnuso. Likums skaidri pasaka, ka samazinājums jāpiemēro II pīlāra pasākumiem. Mehānismi tiek diskutēti.

Laika plāns – Dalībvalstis formāli var iesniegt LAP, kad visa likumdošana ir gatava. Komisija plāno, ka Maijā tiks publicēti apstiprināti Delegētie akti.

Par kolektīvajiem saņēmējiem – mērķis šo atstāt dalībvalstu ziņā maksimāli. Kolektīvo pieteicēju apstrādās kā vienu pieteicēju. Ieviešanas prasības nosaka dalībvalsts.

Jautājums par trīs kultūru prasību. Kā uzskaitīs mistrus, vai tos var uzskaitīt par vienu kultūru?

Graudaugi jāuzskaita kā graudaugi, vienalga kad vākti un vienalga vai ar pasēju.

Zālāju sēklu lauki jādefinē kā atsevišķa kultūra. – sugu līmenī jāspecificē, nevar izdalīt vienkārši kā sēklas.

Lūgums par uztvērējaugiem ne tikai maisījumu atļaut, bet arī atsevišķas kultūras. Jānosaka noteikumi proteīnaugu izmantošanai, ieskaitot AAL lietošanu audzēšanas laikā.

Lauksaimnieki uzskata, ka tie varētu būt proteīnaugi, tomēr vides organizācijas par šo iebilst. Komisijas viedoklis netiek pateikts.

Par Ekoloģiskā fokusa teritorijām nevar neko pateikt, jo notiek diskusijas. Šobrīd daudzi elementi nesaņem maksājumus. Ja tie piekļaujas aramzemei, tie jāietver sarakstā. Zemniekiem būs šīs teritorijas jādeklarē. Konversijas faktori tiks nolemti ES līmenī. Lielāks ietekmes faktors, ja lielāks labums videi. Putnu draugi ierosina ne vairāk kā 2% ar uztvērējauģiem rēķināt.

Izskatāmais jautājums:

Bioloģiskā daudzveidība

Diskusijas darba grupā/ citu ES dalībvalstu viedoklis

Labākās prakses piemēri par lauksaimnieku ieguldījumu bioloģiskās daudzveidības samazināšanā jāsūta DG ENV, lai ir tehniskais pamatojums diskusijām.

Nacionālā līmenī aktivizējas NVO grupas, kas piesakās, ka varētu apsaimniekot dabas teritorijas. Piem. Pasaules Dabas Fonds. Ideja laba, bet jautājums par veidu kā to izpilda. Līdz ar to nepieciešams sekot procesam.

FR tiek izstrādāts bioloģiskās daudzveidības likums, ko zaļie pārrunā ar zemniekiem. Tas paredzēs kompensācijas pasākumus (piem, ja būvē ceļu, zaļā teritorija jākompensē). Mēģina panākt, ka zemnieki veido līgumus ar institūcijām, kas ļauj ražot saglabājot vidi.

DK Zaļās infrastruktūras likumdošana jāiestrādā esošajā likumdošanā valsts līmenī.

Zaļā infrastruktūra – tai jābūt brīvprātīgai. Piem., zaļās joslas. Tās ir izveidotas, bet vienlaikus radītas daudzas problēmas konkrētajām valstīm (apsaimniekošana, invazīvās sugas, u.c.). Tādejādi, iesaka valstīm būt piesardzīgām veidojot šo infrastruktūru.

Izveidota komunikācijas platforma. <http://www.natura2000communicationplatform.eu/>

Dāņiem baža par Amerikas ūdeļu iekļaušanu sarakstā. Iespējama ietekme arī uz Latvijas ūdeļu audzēšanas sektoru.

Komisija ir uzsākusi Ekosistēmu un pakalpojumu novērtējuma kartēšanu. Dalībvalstīm uz zinātniskiem pamatiem jāizdara novērtējums, lai varētu politiku izstrādāt. Metodiku komisija ir izstrādājusi. Rezultātus iekļaus uzskaites sistēmā. Pilotēšanas pasākumam (MAES thematic pilots) – valstis pieteicās brīvprātīgi. Latvija nav pārstāvēta! Rezultātus ziņos 2014.g.maijā, Biodiversity day, konferencē. Kartēšanu/atlasu paredzēts pabeigt 2014.gada beigās. Presentation of country profiles: 194.30.41.51:9080/countries.

Izskatāmais jautājums:

Nitrātu direktīva

Diskusijas darba grupā/ citu ES dalībvalstu viedoklis

Holande

Visa ir NVZ, ir 3 veidu normatīvi mēslošanai: kūtsmēsliem, minerālajam N. un P.

Izkliedes periodi – augšanas sezona. 2000 km no mēsliem brīvas zonas gar ūdeņiem (ekoloģiski brīvas zonas). Minimāla augsnes apstrāde. Ir 3500 monitoringa p-ti.

Vācija

6 mēneši mēslu glabātuve; katrs zemnieks rēķina mēslojuma patēriņu, bilanci, bet nav jāiesniedz plāns. Ir prasības izkļedei. 170 N no kūtsmēsliem. + plāno iekļaut digestātu derogatin līdz 230 kg/ha, zemniekam jāsaņem atļauja no institūcijas, par iestrādi augsnei.

Atsevišķos reģionos N saturs pazemes ūdeņos pieaug. Vāciju komisija spiež uz līdzīgu sistēmu kā Dānijā, kad arī minerālo N grib iekļaut aprēķinos.

Vācijā vides situācija esot labāka kā tiek publiski ziņots, jo maz monitoringa punkti (170) un tie nesniedz objektīvu informāciju. Izvietoti problēmu zonās. Ir reģions kur zemniekiem jāziņo, kurā brīdī N iziet no saimniecības. Nedrīkst būt nekādi zudumi.

Tanja ierosina N direktīvu skatīt plašāk, jo lauksaimniecība rada difūzo piesārņojumu. Ir plāns nodot uzraudzību dzeramā ūdens kompānijām. Urīnvielas lietošanu plāno aizliegt pilnībā. Digestātu iekļaus kopējā mēslošanas likumdošanā.

Holandes priekšlikums – ierosināt jaunajam parlamentam apturēt N diskusijas.

Izskatāmais jautājums:

Integrētā Piesārņojuma Novēršanas Kontroles prasības (IPPC)

Diskusijas darba grupā/ citu ES dalībvalstu viedoklis

Komentāri visvairāk saņemti par 4.nodaļu – tehnikas un tehnoloģijas. Visvairāk no Vācijas, Beļģijas, UK. Vel joprojām iespēja iesniegt priekšlikumus, komentārus savās valstīs.

Konkrētas metodes var kļūt obligātas, kas var radīt problēmas. Piem.ventilācija nedrīkst tikt standartizēta. Limita vērtības iespējams samazināsies.

Tiek pārskatītas tehnoloģijas, tehnikas, tādēļ nepieciešams no Latvijas puses sekot līdz procesam.

Izskatāmais jautājums:

Klimata un gaisa politika

Diskusijas darba grupā/ citu ES dalībvalstu viedoklis

Sarunās Varšavā turpinās Durbanā iesāktais. Aviācija un starptautiskais transports kļuvis svarīgs līdzās lauksaimniecībai. Tiek prasīts noteikt konkrētus mērķus SEG samazināšanai. Līdz 2030.g par 40%. Lauksaimniecības sektoru šajā sarakstā ES negrib iekļaut.

SE mērķis: no oglekļa brīva sabiedrība –mazāk gaļa, mazāk mēsli (carbon free society – less meat, less manure). Virzieni nākošajiem 40 gadiem.

DK arī analizē ar līdzīgu mērķi. Fokuss bioenerģija, biomasas ilgtspējība. Janvārī būs ziņojums.

Komisija

Ir debate, kuri sektori dos ieguldījumu klimata pārmaiņu mazināšanas procesā.

17% nāk no zemes lietojuma izmaiņām. 14% no lauksaimniecības.

Ierobežojumi tiek prasīti līdzās produktivitātes kāpināšanai. Tas būs izaicinājums sarunām 2015 un 2020 mērķu sasniegšanai.

Pie pieaugoša iedzīvotāju skaita – kā nodrošināsim pārtikas pietiekamību? Ko tas nozīmē slāpekļa izmantošanā? Tā kā 70% SEG nāk no atgremotājiem lauksaimniecībā, kur mēs redzam samazinājuma iespējas?

Ražošanā aprēķināts, ka Austijā 1 kg gaļas saražošanai rodas 10 kg SEG; Brazīlijā 18 kg. Jautājums – kur mēs redzam samazinājums iespējas? Komisija uzskata ka lauksaimniecībā vadībā, darbu organizēšanā iespējams uzlabot situāciju, īpaši lopkopībā (piem.ēdināšanas posmā). Jāattīsta jauni politikas pasākumi iniciatīvu un tehnoloģiju pētniecībā, attīstīšanā un ieviešanā. Iespēja eksportēt tehnoloģijas.

Ec.europa.eu/environment/air/review_air_policy.htm

Pasākumi, ko komisija iesaka emisiju mazināšanai

Kūtsmēsļu izkliedes tehnoloģiju pilnveidošana

Pārsegtas krātuves

Novietņu tehnoloģijas

Ēdināšanas stratēģija (proteīna saturs barībā)

Karbamīta minerālmēsļu izmantošana

Papildus inhibitori

Ir ļoti lieli N zudumi, kad N aiziet noplūdēs, nevis augiem

Izskatāmais jautājums:

Eiropas Inovāciju Partnerība (EIP)

Diskusijas darba grupā/ citu ES dalībvalstu viedoklis

Briselē vienmēr kā pirmo izvirza pārtiku, tad lopbarību un pēdējo enerģiju. Ir baža, ka mērķis būs pārsvarā vides jautājumi – augsne, ūdens, u.c. Lauksaimnieku uzstādījums - jāattiecinā uz ilgtspējību ne tikai vides, bet arī ekonomiskajā ziņā.

Šobrīd zemniekus pat neaicina uz semināriem un darba grupām. Nav skaidrs mērķis un ieviešanas metodika. Šobrīd nav saprotams kā zinātne tiks līdz zemniekiem un kā zemniekiem tiks iedota lielākā pievienotā vērtība.

Daļēji šo atbalstīs arī caur pētniecības programmu HORIZON 2020. Projekti plānoti 6 milj. un lielāki. Baža, ka mazo pētniecības institūtu un lauksaimnieku tieša līdzdalība var būt apgrūtināta.

Izskatāmais jautājums:

Atkritumi, to politika

Diskusijas darba grupā/ citu ES dalībvalstu viedoklis

Gala dokuments saņemts. Neiekļauj materiālus no piesārņotiem avotiem: sadzīves atkritumi, dūņas, mehāniski atdalīti materiāli.

Ja eksistē nacionālā likumdošana digestātam un dūņām, tā jāņem vērā.

Regulēts ir piesārņojums mēslošanas materiālā (piem. smagie metāli)

Regulēts kā neapstrādātus mēslus var pārdot, minimālā marķēšana.

Digestāts pakļaujas atkritumu direktīvai.

Nākošais solis – izstrādās apvienoto pozīciju par mēslošanas līdzekļiem. Nākošās sarunas 2014-15.g. Tad mēslošanas direktīva var virzīties uz priekšu.

Šobrīd mēģina noteikt pārstrādi dzīvnieku izcelsmes materiāliem, tehnoloģijas. Kā šo pārstrādi atbalstīt. Būs seminārs martā. Vācijā ir īpaša likumdošana, lai zemnieki varētu tirgot/nodot mēslus.

Nav īsti skaidrs, kā zaļo masu biogāzei nodefinēt par atkritumiem. Ja tiek izmantoti tikai blakusprodukti un zaļā masa, iespējams, atkritumu likumdošana nav jāpiemēro.

Plastmasas atkritumi – tiek veidota jauna sistēma, jo līdz šim plastmasai vienai īpašu uzmanību nepievērša. Lauksaimniecībā – ir pārsegšanās atkritumu un lauksaimniecības politikām.

Izskatāmais jautājums:

Produkta dzīves cikls, tā novērtējuma ietekme uz lauksaimniecības sektoru. (Environmental footprinting, consequences for farming and agriculture sector)

Diskusijas darba grupā/ citu ES dalībvalstu viedoklis

Tiek veidots pilota novērtējums gala produktam un starpproduktam. Piedalīties var organizācijas, kas pārstāv 75% no ES valstu tirgus, uzņēmumi, kas dod vairāk kā 10% no tirgus var piedalīties. Vērtējot jāņem vērā pilnīgi visi vides aspekti, kas produkta ražošanas ciklu ietekmē. Var tikt testētas līdz pat 8 produktu grupas. Dzīves cikla novērtējums būs pamats kā novērtēt produktus zaļajā iepirkumā.

Somijā produkta dzīves cikla novērtējumu pievieno nacionālajām uztura rekomendācijām.

Īrijā ražošanas dzīves cikla novērtējums notiek jau šobrīd. 30 000 liellopu fermas ir novērtētas. Kooperatīva siers arī. Cits vērtējums ir, ka TESCO ir pārspīlējis/kļūdījies ar šo pasākumu. Tiek pazaudēta jēga, jo nav vairs novērtējumam atbilst praktiski visi ražotāji.

www.Smartfarming.ir

Zanda Krūklīte

Paraksts